

CHAMTIVOST

BERG

KNIHA ZLIN

Chamtivost

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihazlin.cz
www.albatrosmedia.cz

☰ KNIHA ZLIN

Berg

Chamtivost – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

thrill

CHAMTIVOST

BERG

Tento příběh je smyšlený a jakákoliv podobnost se skutečnými postavami či událostmi je čistě náhodná.

Věnováno Anně.

***Přijde-li tě někdo zabít,
povstaň a udeř první.***

Midraš Bemidbar Raba 21:4
a midraš Tanchuma, Pinchas 3

ČÁST 1.

INSTITUT

KAPITOLA 1

Neděle 20. ledna 2013

Když mu strčili před obličej první fotografii, bylo mu jasné, že je konec. Konec nočních můr i jeho vlastní. Na chvíli dokonce pocítil úlevu.

Rychle ji ale vystřídal strach. Ochromující strach. Větší než ten, který ho nutil otáčet se na ulici přes rameno, pozorovat přes záclonu lidi před domem, sedat si v restauracích zády ke zdi.

Tohle byl strach ze smrti, která právě dorazila. Která stála těsně před ním, a on věděl, že poslední krok k ní bude bolet.

Začal vzlykat.

Klečel pár metrů od kraje skály na pobřeží. Tváří k moři. Mokrý sníh ho v prudkém a ledovém větru nemilosrdně šlehal do obličeje.

V Paříži lidé po letech vytáhli sánky a lyže, ale tady v Normandii se vločky hned po dopadu rozpouštěly do bláta, které bylo všude.

Mokro, vlezlý chlad a vítr.

Jak zdejší počasí nenáviděl.

Přistěhoval se sem už před deseti lety, ale nikdy si pořádně nezvykl. Nikdy se mu nepřestalo stýskat po domovině, která byla tak daleko a v níž léto bylo horké a zima přinášela dvoumetrové závěje. Ne jako tady.

Teď ale věděl, že kraj svého dětství, dospívání a mládí už nikdy neuvidí.

Stáli před ním dva mladí muži. Mluvili jeho mateřským jazykem, který už léta používal jen ve snech, jež ho každou noc děsily a budily.

To teď přestane.

Ukazovali mu jednu fotografii za druhou.

Obličej na nich mu během chvíle začaly splývat. Oči mu zalévaly rozpouštějící se sníh a slzy.

Další a další fotky.

Sklonil hlavu. Slzy, hleny z nosu i sliny z chvějících se úst stékaly do bláta pod ním.

Plakal. Sténal. Snažil se mluvit, ale nešlo mu to. Chtěl prosit, chtěl vysvětlovat, ale jeho ústa vyrážela jen slova, kterým nerozuměl.

Ale oni ho stejně neposlouchali.

Udeřil ho jeden, druhý. Pěsti, kopance. Znovu a znovu, až ztratil rovnováhu a padl obličejem do bláta.

Chytli ho za vlasy, vytáhli na kolena a zase ho udeřili. Oba.

Křičeli na něj, ale on už jim nerozuměl. Ztrácel se. Křičeli na něj jména a tloukli ho. Znovu a znovu, až už nic neslyšel, ani neviděl.

Ani slzy, které jim tekly po tvářích.

Když se probral, jeden z mužů ho držel pod bradou za krk. Druhý ho obešel, chytil za vlasy a prudce za ně zatáhl. Obličej měl zvrácený k obloze a sníh mu zasypával oči, nos i ústa.

Další fotografie před obličejem. A další a další.

A slzy v jejich očích.

Kolena se pod ním podlamovala. Vlasy v cizí dlani ho ale odmítaly pustit na zem.

Snažil se prosit o slitování. Křečovitě otvíral ústa, ale jako by nebyla jeho. A tak to vzdal.

Už na něj nekřičeli. Mluvili tiše. Monotónně odříkávali slova a věty, které zanikaly v ohlušující vichřici a bouřícím moři, jehož vlny tloukly do skal.

Náhle všechny hlasy ztichly. Muž, který stál před ním, začal odříkávat modlitbu. Oči se mu leskly, ale hlas měl pevný. Když skončil, pohlédl na druhého muže a přikývl.

Ruka držící vlasy prudce trhla a zvrátila mu hlavu dozadu. Naposledy pohlédl vzhůru – na oblohu nad zemí, kterou

neměl rád, na nebe, jehož odpolední šed' už přecházela ve tmu večera, po němž přijde noc.

Stejně jako jeho smrt.

Nadechl se a ucítil klid, který se mu jako lavina rozlil tělem.

Ještě více zaklonil hlavu a spatřil obličej svého kata.

A čepel vlastního nože, která se zableskla a rozřízla mu hrdlo.

KAPITOLA 2

Pondělí 21. až neděle 27. ledna

Jan Born moc dobře věděl, že už nic nebude jako dřív.

Všechno proběhlo rychleji, než očekával. V pondělí v deset hodin dopoledne měl zredigovaný celý článek, na jehož závěrečné podobě téměř nepřetržitě dva dny pracoval.

Nejvíce času mu zabrala finální sumarizace hlavních bodů celé kauzy. Všechno si musel znovu projít a udělat si poznámky shrnující to nejpodstatnější. Když se ale zastavil na třiceti stranách, zakroutil nespokojeně hlavou a dal si malou pauzu. Poté text zkrátil na deset stránek a byl mnohem spokojenější.

Znovu zatelefonoval hlavní postavě celého příběhu – telefon už poněkolikrát nikdo nevzal, a proto zavolał tiskové mluvčí.

„Nic nového vám neřekneme. Děláte neodpustitelnou chybu.“

Cvak.

Korektury všech souvisejících textů už byly hotové. O to se postarala Nathalie Cordierová, která teď odpočívala v malé redakci na gauči a byla tak utahaná, že nemohla usnout. Ležela na zádech, unavené oči zavřené, prsty propletené na břiše. Ztěžka dýchala a poslouchala Janovo bušení do klávesnice.

Čekalo se jen na jeho krátký zahajovací článek, *otvírák*, který měl všechno *odpálit*.

Přesně v jedenáct Jan klikl na *Uložit a zveřejnit* – a už opravdu nic nemohlo být jako dřív...

Unaveně se opřel o opěradlo židle, promnul si oči, sepal ruce vzadu na krku a se zakloněnou hlavou a zavřenýma očima dobrou minutu tiše odpočíval.

„Bude veselo,“ řekl do stropu a pak hlavu otočil doprava na Nathalii.

„Na tohle jsi dlouho čekal,“ odpověděla.

Přikývl.

Nathalie se zdvihla a posadila se na okraj úzké postele.

„Bude to bomba, věř mi,“ řekla.

„Otázka ale je, vedle koho bouchne.“

„Tak to sis měl rozmyslet dřív.“

Jan se na židli narovnal a přešel očima monitor, na kterém zářil jeho nový článek s palcovým titulkem.

Nic jako dřív...

„Klid a smrádek, nebo výsluní, kde to ale občas pěkně fouká? A odkud už se zpátky nedostaneš? A kde si natlučeš hubu, ani nevíš jak?“ uslyšel Nathalii a na tváři se mu pomalu objevil spokojený úsměv.

Od Nathalie ta slova nezněla nepatřičně ani jako kliše.

Věděl, že má pravdu.

Nathalii bylo osmadvacet let. Novinařinu dělala už od šestnácti a to, co uměla, ji žádná škola nenaučila. Taky v ní moc času nestrávila.

Na všechno tak musela přijít sama, pěkně na ulici a v pohybu. Od černé kroniky přes reportáže z arabských sídlišť na pařížských předměstích a alarmující svědectví z východoafrických uprchlických táborů devastovaných hladomorem až po nedávnou sérii článků z Mali, kde byla v době, kdy zemi ničily islámské džihádistické bandy a každý aspoň trochu rozumný člověk odtamtud koukal zmizet.

Pro Janův zpravodajský portál *Reportéři* pracovala jako externistka s přestávkami už čtyři roky, od třetího roku jeho existence. A její články patřily od začátku k těm nejlepším.

Jan se podíval na Nathalii, která už zase ležela na rozlámaném redakčním gauči, a vzpomněl si na televizní debatu,

během níž málem chytil pod krkem jednoho elitářského pitomce, který kritizoval Nathaliinu mírně řečeno neučesanou francouzštinu.

„Jaké jsou její reportáže? Jsou prostě skvělé. Líp to popsat neumím. Formálně možná nejsou bezchybné, ale no a co?!“ řval před kamerami na univerzitního hnidopicha. „To, co píše, to je, vážený pane, život, jeho průsery, radosti a atmosféra. A to neumí nikdo tak dobře jako Nathalie. To mi věřte!“

Jan před sebou opět viděl toho nabubřelého vola, jak drží v ruce vytištěný článek a kritizuje nespisovnou, občas až vulgární francouzštinu, pomocí níž Nathalie přeložila výpovědi lidí z etiopského uprchlického tábora Dolo Ado, vyčerpaných obětí i bezmocných lékařů a humanitárních pracovníků.

„Psala o táboře, v němž denně zemřelo deset dětí hladem. Myslíte, že ti lidé tam na východě Afriky mluvili spisovně? Myslíte, že nadávali na svět, který se na ně vykašlal a nechal jich sto tisíc umřít, bez vulgarit a se správnými tvary slov?!“ křičel Born přes dezorientovanou moderátorku na zrudlého chlapíka. „A mimochodem – ani jeden z nás dvou neovládá francouzštinu tak jako ona. A bez diplomu z univerzity.“

Úvodní Bornův článek záměrně postrádal jakékoliv emoce. Obsahoval jen stručný výčet faktů, z něhož ale bylo jasné, že se na jednoho chlapa žene pohroma. A nejen na něho.

Článek doplňovalo pět fotografií s popisky, které úmyslně nebyly podrobné a stejně jako celý text spíše jen vyvolávaly další otázky. Otázky, které měly být postupně zodpovězeny v průběhu následujících dní.

První den všechno sloužilo jako návnada, chuťovka před hlavním chodem, který přišel na stůl o necelých čtyřiaadvacet hodin později – v úterý v osm hodin ráno pařížského času.

To se na hlavní stránce internetového portálu *Reportéři* objevila první reportáž shrnující příběh nadějného politika

a podnikatele, který se postupně vypracoval v bohatého byznymena a zkorumpovaného politika, jemuž velké peníze z vlastního podnikání zjevně nestačily.

Začalo to malými pozornostmi, pokračovalo mnohokrát opakovanými úplatky za prosazení státní podpory pro soukromé projekty, výnosy z veřejných zakázek přidělených těm správným hochům a vše vyvrcholilo tajnými konty s desítkami milionů eur v jednom z daňových rájů.

Úterní text doplňovaly fotografie s nyní už více než výmluvnými popisky, dokumenty, videa, zvukové záznamy a citáty úplatného politika, jež pronesl v průběhu své kariéry a v nichž kromě jiného s oblibou volal po transparentní politice, rovných šancích pro podnikatele a po zrušení dotací a pobídek deformujících trh.

V úterý odpoledne následoval obsáhlý soupis ministrova majetku, projektů subvencovaných státem a výběrových řízení na veřejné zakázky, do kterých mohl během let zasahovat. A taky že zasahoval.

Ještě v úterý Jan uskutečnil několik nepříjemných telefonátů s manažery a majiteli do skandálu zapojených firem, kteří před uveřejněním odmítli reagovat, bouchli telefonem, ujišťovali ho, že jde určitě o omyl, všechno popřeli, vyhrožovali nebo ho prostě a jednoduše poslali do háje.

Nyní je stručně a jasně konfrontoval s uveřejněnými fakty a s tím, že aby získali peníze daňových poplatníků, upláceli, a to dost a většinou opakovaně.

Reakce a odpovědi se na rozdíl od předchozích telefonátů zbavily zbytečného ujišťování, že se určitě jedná o omyl. Mlčení a popírání mnoha různými způsoby pak u některých nahradila fráze, která v drtivé většině případů předznamenává pád toho, kdo ji vysloví.

No comment.

K bouchnutí telefonem se uchýlil jen jeden konfrontovaný. Poslání do háje – popřípadě do ještě prozaičtějšího místa – a výhrůžky se pak změnilly v uhlazeněji znějící reakci: „Tak vy si nedáte pokoj?“

Většina těchto dialogů byla zveřejněna ve středu. Opět byly použity dokumenty, fotografie, videa, zvukové nahrávky a infografika.

Nadějný politik a podnikatel se ozval v noci z úterý na středu. Jacques Lucas, ministr hospodářství, financí a zahraničního obchodu, bohatý podnikatel a zkorumpovaný politik v jedné osobě, zatelefonoval sám.

Nejdříve nasadil tón člověka upřímně nešťastného z toho, že mohlo dojít k takovému nedorozumění a že se Jan Born nechal takto zmást a zveřejnil takové nesmysly. Přesvědčoval, zapíral, naléhal a nakonec, když už se na masku zkroušeného poctivce vykašlal, křičel a vyhrožoval. Otázky v podstatě ignoroval a Bornův portál tento do značné míry atypický rozhovor zveřejnil ve středu odpoledne.

Ještě předtím, ve středu ráno, přišla pro Lucase další rána v podobě rozhovoru s podnikatelem, jehož firma posílala peníze na Lucasův tajný účet. K jeho smůle tento podnikatel nemlčel, nevyhrožoval ani nezapíral, ale všechno, celý zaběhaný systém, pěkně podrobně popsal.

Po váhavé reakci ostatních médií během prvních dvou dnů se tentokrát prolomily ledy a rádia, televize a internetové servery naplno rozjely informování o celé kauze. Návštěvnost *Reportérů* trhala rekordy a Jan spolu s celou malou redakcí věděli, že jejich inzerenti budou spokojeni.

Ve středu večer se do věci vložil francouzský prezident, který svého ministra podpořil. „Pan ministr mě ubezpečil, že všechna obvinění vznesená *Reportéry* jsou vykonstruována a nezakládají se na pravdě,“ nechala se slyšet hlava státu.

Ve čtvrtek ráno Jan Born opět klikl na *Uložit a zveřejnit* a svět si mohl přečíst rozhovor s finančním expertem francouzské tajné služby. Ten jasně (i když anonymně) prohlásil, že na Lucasův účet přišly minimálně ve dvou případech vysoké částky z účtu, který tajná služba sledovala kvůli podezření z praní špinavých peněz, financování mezinárodního terorismu a dalších nezákonných aktivit.

Bomba definitivně vybuchla a v rukou ji přitom držel Jacques Lucas. V tu chvíli už všemi opuštěný. I prezidentem.

„Cítím se nevinný,“ prohlásil v pátek ministr, „ale zájem Francie mi velí, abych ustoupil a celou situaci uklidnil. Zároveň chci zabezpečit pana prezidenta i všechny své spoluobčany, že budu trvat na pečlivém vyšetření celého skandálního obvinění, aby byla odhalena pravda a aby mé jméno bylo zcela očištěno.“

Bez ohledu na přání odcházejícího politika trvalo na důkladném vyšetření skandálu už beztak dost institucí a lidí: politická opozice, strážkyně pečeti a ministryně spravedlnosti, ministr vnitra, kontrarozvědka *Direction Centrale du Renseignement Intérieur* a jedna nažhavená *Brigade Criminelle*. Nemluvě o rozzuřených médiích a většině Francouzek a Francouzů.

Ti všichni nyní věděli o existenci portálu *Reportéři* a během několika dní se pak jejich řady rozrostly o čtenáře, posluchače a diváky médií v dalších zemích. I tam se navíc začaly veřejnost a úřady zajímat, jestli také u nich nejsou lidé z byznysu a politiky, kteří si ulívají peníze v daňových rájích. A odkud tyto jejich peníze pocházejí. Začalo být rušno.

Jan Born celý týden vytrvale odmítal žádosti novinářů z ostatních médií o rozhovor a odkazoval je na zveřejňované články. Výjimku udělal o víkendu, když přijal pozvání televize do nedělního diskuzního pořadu. Jeho průběh byl hladký

a z Bornova pohledu se jednalo o skvělou reklamu. Jediný zádrhel nastal v okamžiku, kdy moderátor a ostatní diskutující na Borna naléhali, aby prozradil zdroje svých informací, což samozřejmě odmítl.

Po opuštění televizního studia odjel metrem na nádraží Montparnasse, aby chytil vlak do Rambouillet na jihozápad od Paříže, kam dorazil po zhruba půlhodinové jízdě. Z nádraží se vydal pěšky k místní nemocnici, kde na něj čekalo auto.

„Jak se mu daří?“ zeptal se ženy za volantem, když nasedl a ona vyrazila.

„Je to zlé, ale díky vám zase září. Když jsme ho kvůli vaší schůzce odvezli z nemocnice domů, odmítl si lehnout a čeká na vás v křesle u krbu. To už dlouho neudělal.“

Po deseti minutách okružní jízdy po Rambouillet, kdy zjišťovali, jestli je náhodou někdo nesleduje, dorazili k nenápadnému domku jen pár set metrů od zdejšího slavného zámku.

Born vešel se ženou do domu vyhřátého ohněm z krbu.

„Charlotto, to jsi ty?“ ozval se hlas.

„Ano, tati, a přivezla jsem ti hosta,“ odpověděla a zavedla Borna do velkého pokoje.

„Pane Borne, vítejte,“ přivítal Jana tiše muž, který vše spustil a kterému zbývalo pár týdnů, možná jen dnů života. Claude Oscar, bývalý Lucasův účetní.

Naposledy se oba muži viděli před dvěma týdny, ale Jan nyní Oscara málem nepoznal. Muž na invalidním vozíku výrazně zhubl, přišel o zbytek vlasů a jeho popelavé tváře byly propadlé, až budily hrůzu.

„Posaďte se,“ vybídl Jana, kterému Oscarova dcera přinesla sklenku vína.

„To je to, které vám minule tak chutnalo,“ dodala.

Born se posadil naproti starému muži. Chvilí pozoroval víno ve sklence a pak se napil. Teprve poté zdvihl oči ke Claudi Oscarovi. Jeho zrak se setkal s nečekaně jasným pohledem muže, jehož tělo odcházelo.

„Tak teď už můžu, pane Borne, umřít.“

Born polkl a pokusil se tvářit optimisticky.

„Jak se cítíte?“

„Dlouho mně nebylo tak krásně. Hýbat se nemůžu, bez prášků bych řval bolestí, ale díky vám jsem šťastný.“

„To je vaše zásluha. Udělal jste správnou věc a ulevil svému svědomí.“

„Měl jsem to udělat dřív. Anebo jsem se do toho vůbec neměl zaplést.“

Born pokrčil rameny a napil se.

V místnosti se rozhostilo ticho přerušované pouze praskáním dřeva. Oba muži chvíli mlčky pozorovali oheň.

„Kdybyste se do toho nezapletl vy, byl by to někdo jiný, a ten by třeba na rozdíl od vás na nějaké svědomí zvsoka kašlal,“ přerušil mlčení Born.

Starý muž se unaveně pousmál.

„Jste ke mně až moc ohleduplný.“

Born dopil víno a zakroutil hlavou.

„Ať už jste mohl nebo měl udělat cokoli, k tomu, že jste mi všechno pověděl, mně – cizímu člověku, jste potřeboval velkou odvahu.“

Oscar ukázal na lahev vína a vybídl Borna, aby si dolil.

„Prozradíte mi, jak jste zjistil ty další podrobnosti, které jste neměl ode mě?“

Born se na chvíli zarazil, pak vstal a nalil si trochu vína.

„Existuje člověk, přítel, který mi pomohl a který nemá ani tušení, kdo jste. A vy se zase nikdy nedozvíte o něm. Pokud tedy nebude chtít. O čemž pochybuju.“

KAPITOLA 3

Pondělí 28. ledna

Celé tělo se mu třáslο zimou. Ležel nahý na studené betonové podlaze, ruce a nohy roztažené a přivázané k železným hákům zalitým do betonu.

Měl žízeň a hlad, a přestože nebyl zbabělec, měl strach.

Snad už po tisíci si všechno znovu přehrával v hlavě.

Pamatoval si, že jel z domu, ve kterém našel úkryt, do nejbližšího města pro něco k pití a pro cigarety. Normálně to nedělal a nákupy nechával vyřizovat bratra, který bydlel hodinu jízdy autem od něj.

Bylo ale teprve odpoledne a on už od rána stihl vypít všechno pivo i kořalku, které si chladil ve stodole té barabizny, v níž teď musel žít. A do rána by na bratra čekat nevydržel.

Silnice se táhla dobrou půlhodinu lesem a většinou na ní nikoho nepotkával. Sem tam lesáky, v létě turisty, kteří se rozhodli absolvovat několikadenní horskou túru s noclehem pod hvězdami. Tentokrát ale asi dva kilometry od domu narazil na auto a dvě ženské, které zoufale koukaly do odkrytého motoru. Ušklíbl se, podrbal se v rozkroku a bez přemýšlení zastavil. Zapálil si poslední cigaretu a vystoupil z auta.

Víc už si nepamatoval.

Náhle zaslechl zvuk klíče v zámku a otvírání starých vrzajících dveří. Zoufale se snažil něco zahlédnout a jeho oči marně bojovaly s páskou, kterou mu přes ně někdo přelepil. Ucítil chlad, který vnikl do místnosti a namířil si to k jeho nahému tělu.

Po chvíli někdo vešel dovnitř a blížil se k němu. Zastavil se. Dobrou minutu se nic nedělo, až chtěl zakřičet, cože se to, kurva, děje, ale přelepená ústa mu v tom zabránila.

Pak se někdo dotkl pásky na očích a bolestivě mu ji strhl. Prudké světlo žárovky visící ze stropu ho okamžitě oslepilo, a tak hned sevřel víčka.

„Otevři oči!“ křikl ženský hlas.

Poslechl. Mezi ním a ostrým světlem se teď nacházela hlava ženy se staženými prošedivělými vlasy. Oči v předčasně zestárlém obličejí plály nenávistí.

Uhnul pohledem a spatřil špinavou místnost s holými stěnami a bez oken. U dveří uviděl stát další tři ženy, celé v černém. Černé boty, černé sukně, černé košile i šátky.

Žena nad ním se pohnula, a tak rychle sklopil oči, aby ho žárovka opět neoslepila.

Všechny ženy se postavily do půlkruhu u jeho nohou.

Ta, která předtím stála u něj, zdvihla hubené ruce a začala si rozepínat černou košili. Po posledním knoflíku ji nechala sjet z ramenou na zem.

Vytřeštil oči.

Spatřil hubený trup s vystupujícími žebry a s dříve krásnými plnými nadry, která před lety určitě přitahovala mužské pohledy. A která teď byla plná jizev.

Zatnul zuby a začal v provazech divoce trhat rukama i nohama. Před očima se mu najednou zrychleně přetočil film. Ne o metr nebo dva, ale o celé roky, a když se jeho zběsilé převíjení zastavilo, všechno před sebou uviděl. Mladou krásnou dívku s prsy k pomilování i tu postavu, která se k ní tehdy blížila s obličejem rozpitým chlastem a chtíčem.

Uviděl sebe.

Zařval. Zařval hrůzou. Ne z toho, co viděl, ale z toho, co muselo přijít.

Zařval bolestí, když mu žena, kterou před lety odsoudil k utrpení, chytila genitálie a uřízla je.

Řval bolestí a hrůzou, když zahlédl, jak si i další žena bere do ruky nůž.

KAPITOLA 4

Úterý 29. ledna

Daniel Danenberg vystoupil na stanici metra Bibliothèque François Mitterrand. Zapnul knoflíky na svém šedém vlněném kabátě, zimomřivě si přitáhl límec k bradě a zamířil k Národní knihovně naproti parku Bercy. Nespěchal, a tak zvolna došel k jejímu východnímu vstupu, kde se na chvíli zastavil a ze zvyku zkontroloval, jestli ho někdo nesleduje.

Když skončil, neodolal a zvedl oči ke čtyřem věžím, které v rozích rozsáhlého obdélníku ohraničovaly knihovnu a které měly podle svého autora architekta Dominiqua Perraulta znázorňovat otevřené knihy.

Danenberg měl knihy rád, ale v tomto případě mu podle jeho vlastního konstatování chyběla potřebná dávka fantazie.

Zpoza mraků se na pár okamžiků prodralo ostré zimní slunce, které ho donutilo přivřít oči. Sklopil hlavu, zamrkal a vykročil ke vchodu.

Uvnitř vyhledal na počítači knihy, které si chtěl ten den prostudovat, a došel si pro ně do příslušné sekce. S plnými rukama pak spokojeně zamířil k volnému stolu.

Posadil se a pomalu a systematicky si vyndal z brašny blok formátu A4 a dvě obyčejné, zato vzorně ostrouhané tužky. Vše soustředěně srovnal na stole před sebou. Pak znovu sáhl do brašny – termoska byla na svém místě. Nalil si kávu do šálku a na dva doušky ji vypil. Šálek pečlivě utřel papírovým kapesníkem a opatrně ho přišrouboval k hrdlu termosky, kterou vrátil zpět do brašny.

Vstal, sundal si obnošené sako a složil je přes opěradlo židle. Nadechl se a pohodlně se usadil. Obraz pečlivého, tichého a stárnoucího vědce nebo profesora byl dokonalý.

Méně už tomuto obrazu odpovídaly velmi výkonné typy tabletu a notebooku, které zanechal v brašně. Byly ve speciálních obalech, nebyly označeny žádným logem a jejich hardwarové a softwarové vybavení bylo na skutečně špičkové úrovni.

Danenberg ještě sáhl do kapsy saka a vyndal z ní telefon Nokia, v tomto případě naprosto tuctový model, zjevně sloužící k pouhému telefonování konzervativního staršího člověka se zhoršujícím se zrakem.

Nástěnné hodiny ukazovaly devět hodin a dvacet sedm minut, když Danenberg otevřel jako první knihu Paula Johnsona *Dějiny civilizací Svaté země*. Podle jeho plánu mu tak na studium zbývalo šest hodin a třiatřicet minut.

Takto si to naplánoval a byl rozhodnut to takto přesně dodržet. Ne že by pak někam spěchal nebo že by měl neodkladnou schůzku.

Takový měl prostě plán.

A řád a systém tvořily základ jeho života. Řídily každý jeho den a veškerou jeho činnost.

Den dopředu přesně věděl, v kolik hodin a co přesně bude snídat, obědvat a večeřet. Zásadně se stravoval doma a jen velmi nerad to měnil. Když už musel jíst mimo domov, pečlivě si vše naplánoval – hodinu, místo i jídlo, které si dopředu v dané restauraci objednal. Pokud to bylo možné, vždy si rezervoval stůl. Jestliže si nemohl v předstihu objednat jídlo, a přesto kvůli schůzce do restaurace musel, v drtivé většině případů tam nic nejedl.

Nová Národní knihovna v Paříži ho zpočátku velmi roztrpčovala. Zatímco vybrané knihy mu rezervovala bez problému, rezervace stolku už nedosáhl, a tak pokaždé přicházel s mírnou dávkou nervozity.

Neměl rád neúplné, nejisté a nepropracované plány, které v něm vyvolávaly obavy z nečekaných situací a překvapení.

V běžném životě mu sice mohly způsobit nanejvýš drobné trable a postavit před něj překážky, jež se daly celkem bez potíží překonat, v profesi, které věnoval většinu dosavadního života, znamenaly nedokonalosti plánu podstatně větší problém, malá rizika se měnila ve velká a i drobné odchylky mohly zbortit celý plán. A to by se v řadě případů rovnalo jedinému – jeho smrti. A nejen jeho.

Jeho profese ho naučila plánovat. Pedanticky, do detailu, naprosto přesně. Vše si opakovat, procvičovat, vyhodnocovat.

Proto se dožil věku, kdy mohl svému zaměstnavateli říci, že končí a že se usadí v Paříži, kde se narodila jeho matka.

Nemusel přitom ani dodávat, že v nově získaném volném čase bude studovat to, o čem přemýšlel po většinu svého dospělého života, a že bude hledat odpovědi na otázky, které si kladl od března roku 1978.

Díky své profesi viděl na vlastní oči zvěrstva, která nebylo možné popsat, natož pochopit. Poznal často i jejich pachatele s motivy otevřeně přiznanými i zabalenými do ideologických žvástů. Byli to zločinci, násilníci i zrůdy, které neváhaly vraždit děti a ženy.

Danenberg pro ně neměl slitování, nemohl jim ale upřít jistou logiku chování, i když samozřejmě zvrácenou. U koho ale logiku hledal marně, byli ti, kteří měli předcházet zločinům a kteří se z nich hlavně měli poučit.

Nechápal, jak se demokratické státy, jejich politikové, elity i bezpečnostní složky mohli nepoučit ze zločinů, které měly v průběhu lidských dějin prakticky stejné příčiny i průběh, jen ideologie – ty lži zakrývající pravdu – se trochu lišily.

Otázky, nad kterými si lidé včetně jeho kolegů zvykli krčít rameny, Daniela pohltily. Den co den si je kladl a den co den cítil větší zklamání.

Jeho spolupracovníci ho kvůli tomu považovali za podivína a blázna. Věděl o tom, a bylo mu to srdečně jedno.

Daniel Danenberg se rozloučil se svým zaměstnavatelem. V tichosti, jak už to u této profese bývá zvykem.

Tichá loučení, tichá vyznamenávání, tiché pohřby.

Málokdo z jeho kolegů chápal, že nebude důchod trávit ve své vlasti, pro kterou většinu života pracoval a riskoval a do níž s velkými obtížemi přicestovali po druhé světové válce jeho rodiče, kterým se zázrakem podařilo přežít holocaust, *šoa*.

Nikdo také nechápal jeho touhu po hledání odpovědí, *kteřé jsou přece jasné a člověk je po celou dobu své existence jen a jen potvrzuje*.

V knihovně skončil na minutu přesně. Uklidil stůl a všechny knihy vrátil. Vyšel východním vstupem před knihovnu, kde se na schodech na chvíli zastavil, aby se protáhl, nadýchal a dopil zbytek kávy z termosky.

Byl chladný únorový den. Od rána se nad Paříží převalovaly těžké a nevzhledné šedivé mraky, mrholilo a lidé se po ulicích pohybovali, jako by jim záda zatěžoval kus té mračné tíže. Zachmuřeně, nevrle.

Po obědě vítr nakonec přeci jen oblaka rozfoukal a na obloze začala převládat modř prozařovaná ostrým zimním sluncem.

Když Danenberg vyšel, začínalo se šerit a zapadající slunce svádělo předem prohraný boj s vysokými věžemi knihovny, které ho nekompromisně zakrývaly.

Otevřené knihy...

Danenberg se při vzpomínce na architekta Dominiqua Perraulta ušklíbl. Ať dělal, co dělal, knihy neviděl. Nepovažoval se ale za člověka s příliš velkou fantazií. Jako vždy si při tomto pohledu naopak vzpomněl na video k albu *The Wall* od skupiny *Pink Floyd* a na pochodující kladívka v něm.

We don't need no education... Hey, teacher, leave the kids alone...

Zašrouboval termosku, naposledy se protáhl, sešel ze schodů, přešel ulici Émila Durkheima a vydal se po chodníku doprava směrem ke křižovatce s Avenue de France. Tam přešel do prostředního pruhu pro chodce a cyklisty, který byl teď úplně prázdný, a pokračoval až na další křižovatku, kde zabočil doprava.

Už předchozí den věděl, že bude mít až do večere volno, a tak si naplánoval delší procházku. Ulice Neuve Tolbiac ho zavedla přes most nad ulicí de Chevaleret do ulice de Tolbiac a tím pádem i do starší zástavby.

Zhruba po dvaceti minutách došel na křižovatku s Avenue de Choisy, zahrnul doprava a pokračoval na náměstí d'Italie, na kterém zuřila dopravní špička a kde sestoupil do metra a odjel do stanice Pont Neuf.

Tam vystoupil z metra a došel ke stejnojmennému nejstaršímu a také nejslavnějšímu pařížskému mostu postavenému kvůli pohodlí Jindřicha IV. Zastavil se v jeho prostředku a opřel se zády směrem ke špičce ostrova de la Cité.

Pět minut pozoroval okolí a pak pokračoval dál, vstoupil do ulice Dauphine, odbočil doprava a hned zase doprava. Zastavil se, otočil, přešel na druhou stranu ulice a vrátil se dvacet metrů zpátky. Chvilí čekal, znovu se otočil a pokračoval ulicí de Nevers na nábřeží. Vydal se vpravo k ústí ulice des Grands Augustins, vešel do ní a kráčel až zhruba do její poloviny. Tam v místě, kde se setkává s ulicí Christine, vstoupil do domu, vyšel do třetího patra a zastavil se před svým bytem.

Bylo přesně sedm večer. Čas příchodu a odchodu vždy měnil. Nikdy nepoužil stejný čas jako v některém z předchozích sedmi dní. I to ho naučila jeho profese.

Ta ho rovněž naučila, aby před tím, než odemkne dveře, zkontroloval, jestli je někdo mezi jeho odchodem a příchodem neotevřel. Vlas, který nechal mezi dveřmi a rámem ve výši kolen, byl ale na svém místě. I věci v bytě zůstaly tak, jak je tam nastavil.

Vyndal z brašny blok, tužky, tablet, netbook a telefon a srovnal je v pracovně na stůl. Svlékl se, osprchoval a převlékl.

Necelou hodinu věnoval přípravě večere: podle plánu si zapekl brambory, kuřecí maso a zeleninu. Vypil sklenku malbecu a karafu vody.

Cítil se dobře, měl za sebou dobrý a klidný den. A on za svůj život moc klidných dnů neprožil.

Vstal, umyl nádobí a přesunul se do pracovny. Sedl si ke stolu a zapnul stolní počítač. Zkontroloval si došlé e-maily. Bylo jich jen pár, stejně jako lidí, s nimiž měl důvod si je psát. Jeden byl ale důležitější než ostatní, a když ho Daniel uviděl, pocít, že prožil dobrý a klidný den, byl tentam.

E-mail ze sídla Institutu pro výzvědné a zvláštní operace v Tel Avivu dorazil v půl páté odpoledne. Celý svět tu organizaci zná pod názvem Mossad. Lidé, kteří s ní přicházejí do styku častěji, jí říkají většinou prostě *Institut*.

Danenberg patřil mezi ty druhé. Pro Institut pracoval více než čtyřicet let. Ve dvaasedesáti se rozloučil a odešel, i když dopředu věděl, že v případě tohoto zaměstnavatele to tak lehce nejde. Rozloučit se, odejít a myslet si, že teď bude všechno jinak, prostě nelze.

Bylo mu to jasné, s nikým o tom nemluvil, nikdo o tom nemluvil s ním, ale on dobře věděl, že každý den musí počítat s tím, že mu někdo zatelefonuje nebo pošle e-mail. A důchodce opět nastoupí do práce.

Právě o tom Danenberg přemýšlel, když dešifroval zprávu, která přišla z adresy, jež pár vteřin po doručení zanikla. Zkopíroval si ji do textového souboru, otevřel speciální program od Institutu, soubor do něj vložil a během okamžiku získal výsledný text.

A taky jistotu, že dobrý a klidný den nějaký čas neprožije.

Pečlivě zavřel programy a vypnul počítač. Zašel do kuchyně pro sklenku, naplnil ji vynikajícím malbecem a odnesl si ji

do obývacího pokoje. Chvíli tam jen tak stál, pak přešel k velkým skleněným dveřím, otevřel je a vyšel na malou terasu vedoucí do vnitrobloku.

Byl tichý a mrazivý večer. Danenberg se opřel o zábradlí, pozoroval oblohu, překvapivě plnou chvějících se hvězd, a poslouchal vzdálený hluk pomalu se uklidňující dopravy.

Upíjel víno a plánoval.

KAPITOLA 5

Středa 30. ledna

La ministre de la Culture et de la Communication byla pohledná tmavovláška, za pár měsíců čtyřicátnice, se širokým úsměvem a pěknýma hnědýma očima.

Pěknýma, ale smutnýma, pomyslel si Jan Born, který stál spolu s ostatními pozvanými novináři v sále ministerstva na ulici de Valois.

S ministryní se setkal už několikrát: jednou s ní dělal rozhovor, v ostatních případech se jednalo o společenské akce. Vždy byla příjemná, oči jí zářily a mile se usmívala. Jan z ní ale pokaždé cítil někde uvnitř skrývaný smutek.

To ty oči, říkal si s vědomím, že pro svoje pocity nemá žádné racionální vysvětlení.

Ministryně působila křehce, ale slabě určitě ne. Konec konců její křestní jméno znělo Valérie, *silná, něco platná*.

Valérie Versiniová.

Do vysokých oken v sále ministerstva tloukly velké a husté dešťové kapky. Stékaly po skle v dlouhých provazcích a vytvářely tak za zády ministryně stěnu hlučných vodních koberečů, která málem přehlušila jak slavnostní hudbu, tak i projev politicky rozdávající ocenění za přínos pro francouzskou žurnalistiku – plaketu, zarámované věnování a šek na čtyři tisíce eur.

Účetní bude mít radost, pomyslel si Born. Jeho ocenění nijak nesouviselo s Lucasovou aférou, protože o jeho udělení bylo rozhodnuto ještě před jejím vypuknutím.

„Velmi ráda vám toto ocenění předávám,“ sdělila mu ministryně v elegantním fialovém kostýmu před francouzskou vlajkou a nastoupenými úředníky.

„Díky, paní ministryně.“

Versiniová k Janovi přistoupila s oceněním v ruce a lehce se k němu naklonila.

„Z toho skandálu nemám žádnou radost a pan prezident už vůbec ne. To vám myslím nemusím zdůrazňovat. Ale to, co Jacques provedl, je neodpustitelné. Je to kretén,“ pronesla s nevinným výrazem ve tváři.

Bornovu tvář rozjasnil překvapený úsměv, zatímco ministryně se narovнала a jen lehce pozdvihla obočí.

„Doufám, že mě někdy pozvete k vám do redakce. Prý má zajímavou historii.“

„Rádi vás uvidíme. Zvláště když do redakční pokladny přinesu tenhle šek.“

Zase ten milý, smutný úsměv.

Šampaňské bylo velmi slušné, ministryně pronesla formální přípitek a postupně ještě jednou obešla všech čtrnáct oceněných. Byli mezi nimi většinou zkušení novináři: moderátor televizních pořadů, které neběžely v hlavních vysílacích časech, a právě proto měly hlavu a patu, režisér dokumentů o přistěhovalcích, autorka série ne právě lichotivých reportáží o francouzských farmářích i novináři referující o těch nejméně pohostinných místech naší planety – Sýrii, Iráku, Afghánistánu, Pákistánu nebo Africe.

Lidé se zkušenostmi z míst takových hrůz, jaké je člověku schopen způsobit zase jen člověk. K nim se řadil i Jan Born, Francouz i Čech, Pařížan i Pražan.

Psal se rok 1968 a bylo pár týdnů po okupaci Československa armádami komunistických států. Historik Karel Born a jeho žena Anna, profesorka francouzštiny a latiny na gymnáziu, žili v Praze a brzy se jim mělo narodit dítě. Radost, kterou v uplynulých měsících prožívali i díky takzvanému pražskému jaru, jež do životů lidí přineslo po dvaceti letech tuhé diktatury pocit svobody, ukončili cizí vojáci s tanky a zranění i mrtví lidé v ulicích.

Opojení vystřídaly zmar a deprese a po nádherném snu přišlo smutné probuzení. A vědomí, že západní demokracie budou tomuto do nebe volajícímu bezpráví zase jen přihlížet.

Mladí manželé se proto rozhodli a na konci září sedli na vlak. Nechtěli, aby se jejich dítě narodilo do okupované země a aby muselo vyrůstat ve stejném panoptiku jako oni.

A to se jim také splnilo, i když o dva měsíce dříve, než předpokládali. Při přestupování na nádraží ve Štrasburku přepadly náhle Annu bolesti a o pár hodin později se 26. září 1968 v tamější porodnici narodil malý Honzík – Jan Born.

Matka trvala na Janovi a matrikářku, která měla tendenci napsat *Jean Born*, donutila k českému tvaru. On pak kvůli tomu musel po celý život na úřadech a při představování své jméno většinou pečlivě hláskovat.

Jízdenky zakoupené do Paříže propadly, Anna ležela v porodnici a Karel zatím řešil, co dál. Neměli pojištění ani kde bydlet. Když hned druhý den po narození syna přišel do nemocnice upjatý úředník s otázkami typu *Kdy se chcete vrátit do Československa? a Máme informovat vaše úřady?*, rozhodli se, že vysněná Paříž musí počkat, a požádali o politický azyl už ve Štrasburku.

Ne že by na ně někdo v Paříži čekal a že by přesně věděli, co tam chtějí dělat. Jejich jediným spojením s hlavním městem Francie byl pouze lístek s adresou ulice du Pont de Lodi 5, na níž sídlila redakce českého exilového čtvrtletníku pro politiku a kulturu *Svědectví*. Věděli, že návštěvní dny v malé redakci jsou vždy v pondělí a pátek odpoledne, ale to bylo všechno. Nikoho tam osobně neznali a nikdo neznal je. Přesto si lístek schovali a řekli si, že se prostě uvidí a že třeba za pár let do Paříže dojedou.

Nyní tedy zůstali ve městě na francouzsko-německé hranici. Byli uprchlíky z čerstvě okupované komunistické země, navíc s malým dítětem, a tak se celkem brzy stěhovali do malého bytu. Karel, který mluvil velmi dobře anglicky a rusky

a jakžtakž se domluvil francouzsky, začal po krátkém čase pracovat pro Evropský soud pro lidská práva. Tím rodině odpadly základní existenční problémy.

V začátcích jim navíc pomáhaly úřady, charita i naprosto neznámí lidé. Pomalu si zařizovali byt, poznávali okolí a seznamovali se s lidmi. A zase byli spokojení.

Anna začala po roce také pracovat. Nejdříve jen částečně, když doučovala několik studentů latinu, později k tomu ještě vypomáhala jako servírka v bistru nedaleko náměstí des Tripiers. Karlovi se to nelíbilo, chtěl, aby zůstala u své profese, ale Anna trvala na svém.

Hned vedle náměstí, do ulice du Vieux Marché aux Poissons, se také po necelých dvou letech přestěhovali.

Ve Štrasburku se jim líbilo, přesto na svůj sen o Paříži nezapomněli. S předstihem se tam začali poohlížet po práci a na jaře roku 1975 se přestěhovali.

Syn Jan od podzimu chodil do školy, Karel nastoupil na částečný úvazek do Muzea francouzské historie na konci ulice des Francs-Bourgeois a Anna začala učit na prestižním Lyceu Jindřicha IV.

Brzy po příjezdu také vyndali papírek s adresou *Svědectví* a vydali se do jeho malé redakce v úzké tiché ulici na levém břehu Seiny. Začala tak dlouhá spolupráce a později i přátelství s Pavlem Tigridem, zakladatelem a šéfredaktorem *Svědectví* a významným českým novinářem. Bornovi už po krátké době do časopisu přispívali a pomáhali s jeho vydáváním a šířením nejen na Západě, ale i v samotném komunistickém Československu. Díky tomu se po čase stali i externími spolupracovníky *Rádia Svobodná Evropa* se sídlem v Mnichově.

Zpočátku Bornovi bydleli v Colombes, ve městě na severozápad od Paříže, necelých jedenáct kilometrů od centra hlavního města. Denně odtamtud dojížděli na nádraží Saint-Lazare a dále metrem do centra Paříže. Po třech letech se ro-